

דף לז.

עין משפט א.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ג ה"ט

השוחט את הבכור ומכרו ונודע שלא הראהו לממחה. מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את הדמים. ומה שלא נאכל יקבר ויחזיר את הדמים. וכן הדין במאכיל את הטרפה כמו שיתבאר בהלכות מקח וממכר:

הרמב"ם הל' מכירה פ"ז ה"ב

השוחט את הבכור ומכרו ונודע לו שלא הראהו לממחה מה שאכל אכל ויחזיר לו הדמים. והנשאר מן הבשר ביד הלקוחות יקבל ויחזיר להם את הדמים. וכן השוחט את הפרה ומכרה ונודע שהיא טרפה. מה שאכל אכל ויחזיר לו את הדמים ומה שלא אכל יחזיר את הבשר לטבח ויחזיר לו את הדמים:

שו"ע יו"ד סימן שי פעיף ב

ב. השוחט הבכור שלא ע"פ מומחה ומכרו ואכלוהו, מחזיר להם הדמים ואם עדיין לא אכלוהו מחזיר להם הדמים ויקבר.^פ

שו"ע חו"מ סימן רלד פעיף א

א. בכור בהמה אסור לאוכלו לפני שיפול בו מום. ע"כ אם שחט בכור

ע. כסף משנה: השוחט את הבכור ומכרו וכו'. משנה שם (דף ל"ז) וכתב רבינו דין זה פרק ט"ז מהל' מכירה:

פ. והיינו שמחזיר הדמים למוכר והמוכר יקברנו דהטירחא עליו. ט"ז ס"ק ב'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

בהמה ומכר בשרו ואחרי שאכלו הלוקח ז' נודע שהשוחט לא הראהו ק' למומחה לדעת אם נפל בו מום, מה שאכל אכל ויחזיר לו הדמים ומה שנותר ביד הלוקח יקבר ר'.

עין משפט ב. הרמב"ם הל' מכירה פט"ז הי"ב
עיינ לעיל עין משפט א

שו"ע חו"מ סימן רלד סעיף ב

ב. השוחט פרה ומכרה ונודע שהיא טריפה מה שאכלו הלקוחות אכלו ויחזיר להם הדמים ש' ומחזירים הנותר למוכר. ואם מכרו אותו לגוי או נתנו אותו לכלבים מחזיר להם המוכר הדמים פחות דמי טריפה.

ז. רמב"ם פט"ז ממכירה הלכה י"ב ממשנה בכורות ל"ז ע"א.

ק. ואע"פ שיכול להיות שיש בה מום, מ"מ כיון דסתם בהמה בחזקת שאין בה מום ממילא הוי איסורא דאורייתא כל זמן שלא הראה אותה למומחה וקבע שנפל בה מום. ולא דומה לבהמה שלא נבדקה אם היא טרפה בסעיף ג' ששם בחזקת כשרה עומדת וא"צ בדיקה אלא מדרבנן שהיא לא טריפה משא"כ במום. ועוד בכור שלא נבדק אסור בהנאה ובה אפי' באיסור דרבנן מחזירין הדמים, כמבואר בסעיף ד'. סמ"ע ס"ק א'.

ר. היינו ע"י הלקוחות ואסור להחזירו למוכר שיקברנו שחיישינן שמא ימכור אותו לגוי ויהנה ממנו, משא"כ במכר טריפה דבסעיף ב' שמחזירין הבשר דלא חיישינן שיאכלנו שהחשוד לאיסור קל דלפני עיור לא חשוד על איסור חמור של אכילה, ולא חיישינן שימכרנו לישראל אחר שהרי טבח שיצא טריפה מתחת ידו מכריזין עליו שלא יקח אדם אצלו. סמ"ע ס"ק ב'.

ש. שם במשנה בכורות ורמב"ם. ואם הלוקח בישלו עם בשר כשר חייב המוכר לשלם לו גם הכשר שנאסר באכילה. ביאורים ס"ק א'.

והטעם שמחזיר להם הדמים שקנסו אותו חז"ל כיון שהכשילם באיסור דאורייתא, ועוד שאין ללוקח הנאה באיסור תורה אף שהיה שוגג משא"כ באיסור דרבנן בסעיף ג'. סמ"ע ס"ק ד'. וכתב בפעמוני זהב דנפ"מ בין הטעמים שבסמ"ע דאם משום קנסא בודאי לא קנסו אלא בטבח שמכר הטרפה במזיד אבל אם מכרה בשוגג ודאי לא קנסינן ליה להחזיר הדמים ללוקח, וכ"כ הש"ך ביור"ד סי' קי"ט, וכן הט"ז שם שפסקו דבשוגג אינו חייב הטבח להחזיר דמי הטרפה, אבל לפי הטעם השני בסמ"ע דאינו נהנה באיסור תורה אין נפ"מ אם הטבח היה שוגג או מזיד תמיד מחזיר הדמים וע"כ להלכה המוציא מחבירו עליו הראיה. ובנתיבות המשפט כתב דיש נפ"מ עוד בין הטעמים אם עירב הלוקח בשר הטרפה בשישים דלטעם הראשון פטור הטבח, ולטעם השני חייב דאין אדם נהנה באיסור תורה. ע"ש.

וה"ה המוכר דבר שאיסור אכילתו מן התורה.

שו"ע יו"ד סימן קיט פעיף יג

יד. המוכר לחבירו דבר שאסור באכילה אם עד שלא אכלו נודע הדבר יג. יחזיר לו מה שקנה ממנו והוא יחזיר לו כספו, ואם משאכלו נודע הדבר, מה שאכל אכל והוא יחזיר לו הכסף ת, ואם מכרו הלוקח לנכרים או השליכו לכלבים, הלוקח ישלם למוכר דמי טריפה א.

ת. ממשנה בכורות ל"ז. והטעם משום דקנסוהו למוכר על שמכר טריפה לישראל. ואין לקונסו אלא א"כ המוכר ידע שהיא טריפה מקודם ומכר הבשר לישראל במזיד אבל בלא ידע אין לקונסו למוכר להשיב הכסף באכלה הקונה כיון שלא פשע אלא שיש לחשב הבשר שאכל הקונה בזול כדמי טריפה בזול ויחזיר לו ההפרש. כ"כ הפר"ח ס"ק כ"ב, והט"ז ס"ק י"ד. והש"ך בס"ק כ"ה. אבל הסמ"ע בחו"מ סי' רל"ד ס"ק ד' כתב דלא קנסוהו למוכר אלא באיסור תורה, ועוד שאין אכילת הלוקחים הנאה להם אלא צער שעברו על איסור תורה אף שהיו שוגגין משא"כ באיסור דרבנן, וכ"כ הנתיבות שם דבאיסור תורה צריך כפרה ותשובה להגן מהאיסורין משא"כ באיסור דרבנן וא"כ אין זה מטעם קנס בלבד אלא מטעם שאין אכילת איסור נחשבת הנאה דיוצא שכרו בהפסדו, וכ"כ הגאון באות כ"ז. ולענין דינא העלה מרן הראשון לציון שליט"א בכף החיים אות ע"ח כהט"ז והש"ך והפר"ח וכרש"י דהוי מטעם קנס משום כך בשוגג אינו מחזיר הכסף רק דמי העודף על דמי הטריפה בזול שהמוכר יכול לומר קים לי, אבל אם הקונה עוד לא נתן דמים הוא יכול לומר קים לי כהסמ"ע והנתיבות ועוד ופטור גם באכל. עיין בכף החיים שם באריכות. ואם עירב הקונה הדבר ונתבטל בששים ואכלו ואח"כ נודע לו האיסור. עיין בכף החיים אות ע"ט-פ'.

א. ואם מכרו לנכרי ביוקר אינו מחזיר אלא דמיו ומה שמכר ביותר מדמיו הרי זה כמצאיה וכדי שלא יהיה חוטא נשכר אין מחשבין את זה, כ"כ הפר"ח ס"ק כ"ג, והרבה הסכימו לפר"ח להלכה. כף החיים אות פ"ב. וסיים בכף החיים דאם מכר בשוגג ישלם מה שנטל הלוקח מהגוי דבזה לא קנסוהו. ואם מכרה הלוקח לגוי בפחות מדמיה בזה מחשבין וחייב הלוקח לשלם ההפסד לכו"ע, שם באות פ"ג.

ואם עירב הקונה את האיסור עם דבר אחר ולא היה בו כדי לבטלו ונאסר הכל חייב המוכר לשלם אף בעד התערובת, וכדמוכח בש"ך בריש סי' כ"ה ובנתיבות המשפט בחו"מ סי' רל"ד. וה"ה אם בישל הטריפה ונאסרו הכלים חייב המוכר לשלם לו גם הכלים אם לא שהמוכר היה שוגג. שם באות פ"ד.

טו. אם היה הדבר שאינו אסור באכילה אלא מדברי סופרים, אם היו הפירות קיימים מחזיר הפירות ונוטל כספו, ואם אכלם מה שאכל אכל ואין המוכר מחזיר לו כספו.^ב

וכל איסורי הנאה אפי' מדברי סופרים מחזיר הכסף^ג ואין בו דין מכירה כלל.

עין משפט ג. הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פט"ז הכ"ט

נְתַעַרְב סְתָם יֵינָם בֵּינָן דְּהָרִי זֶה אָסוּר בְּכָל שְׁהוּא בְּשִׁתְיָהּ וַיִּמְכֹּר כָּלוּ לְעִכּוּוֹם. וְלוֹקַח דְּמֵי הַיַּיִן הָאָסוּר שָׁבוּ

ב. ואע"פ שאסור מדרבנן אין המוכר מחזיר לו כספו יותר ממה שקיבל מדמי האיסור שלא גזרו חכמים איסור בדבר כדי להוציא ממון, דלענין ממון מעמידין על דין תורה. ש"ך ס"ק כ"ז. אבל הפר"ח בס"ק כ"ד כתב לדחות דברי הש"ך וכך העלה בשו"ת מחנה אפרים דלא כש"ך. אבל הפר"ת הסכים לש"ך. ולענין הלכה המוכר יכול לומר קים לי כהש"ך והפר"ת שאין המוכר מחזיר לו כלום אפי' ההפרש ודלא כהפר"ח. ולפ"ז אם הלוקח מוחזק מצי למימר קי"ל כהפר"ח ואינו יכול להוציא ממנו ממון ההפרש. אמנם אחרי שדעת מר"ן כהש"ך נקטינן כהוראת מר"ן אף להוציא ממון. כף החיים אות פ"ה.

ג. כי לא הפסידו כלל שהרי אסור בהנאה משום כך צריך להחזיר ללוקח כל כספו. סמ"ע סוף סי' רל"ד בחו"מ. ואפי' מוכרן הלוקח לגוי קודם שנודע ולקח ממנו דמים או יותר חוזר על המוכר ג"כ ונוטל דמיו במושלם. פר"ת ס"ק ט"ז, ויש חולקים, ועיין באות פ"ו בכף החיים אם יכול לומר קי"ל.

ד. כסף משנה: נתערב סתם יינם ביין וכו'. בפרק בתרא דע"ז (דף ע"ד) תנן יי"נ שנפל לבור כולו אסור בהנאה רשב"ג אומר ימכר כולו לעכו"ם חוץ מדמי יי"נ שבו ובגמרא אמר רב נחמן הלכה למעשה יי"נ יין ביין אסור חבית בחבית מותר סתם יינם אפילו יין ביין מותר ופירש"י יי"נ ממש חבית בחבית מותר בהנאה חוץ מדמי אותה חבית אבל יין ביין כולו אסור בהנאה, סתם יינם אפילו יין ביין מותר בהנאה חוץ מדמי אותו יין. ובפרק כל הצלמים תנן הסיק בהן את התנור וכו' אפה בו פת אסורה בהנאה נתערבה באחרות כלן אסורות בהנאה רבי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח ואיפסיקא בגמרא הלכתא כרבי אליעזר ואתמר עלה אמר רב אדא בר אהבה ל"ש אלא פת אבל חבית לא ורב חסדא אמר אפילו חבית מותרת ההוא גברא דאיתערבא ליה חביתא דיין נסך בחמריה אתא לקמיה דרב [חסדא] אמר שקיל ד' זוזי דמי חביתא ושדי בנהרא ונשתרי לך כלומר בהנאה. ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש דתקנת רשב"ג ותקנת ר' אליעזר כולה חדא היא אלא דמר נקט

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

וּמְשַׁלְּיָכּוּ לַיָּמִים הַמְּלַח וַיִּהְיֶה בְּשָׂאֵר הַמְּעוֹת. וְכֵן אִם
 נִתְעַרְבָה חֲבִית שֶׁל יֵין נֶסֶךְ בֵּין הַחֲבִיּוֹת הַכֹּל אֲסוּרִין
 בְּשִׁתְיָהּ וּמִתְרִין בְּהִנָּהּ. וַיּוֹלִיךְ דְּמֵי אוֹתָהּ חֲבִית לַיָּמִים
 הַמְּלַח כְּשִׁימְכֹר הַכֹּל לְעֶכּוֹ"ם. וְכֵן בְּחֲבִית שֶׁל סֵתָם יֵינָם:

שׁו"ע יו"ד סימן קלד סעיף ב

ג. ד. יין שאינו אסור אלא בשתייה אינו אוסר אלא בששים ה.

נתערב סתם יינם ביין מותר הרי זה אוסר בכל שהוא בשתייה ו, וימכר
 כולו לעכו"ם ולוקח דמי היין האסור שבו ומשליכו לים המלח ז ויהנה
 בשאר המעות.

ג. ה. ה"ה אם נתערבה חבית של יין נסך בין החביות כולם אסורים

רישא דמילתא ומר נקט סיפא דכי אמר רשב"ג ימכר כולו לעכו"ם חוץ מדמי יי"ג שבו
 היינו לומר שאחר שימכור כולו לעכו"ם יקח דמי אותה חבית וישליך ליה"מ וכד"א.
 ומ"ש רבינו נתערב סתם יינם ביין וכו' ויהנה בשאר המעות. כלומר אבל יי"ג שנתערב ביין
 אסור ואין לו תקנה וכדאמר ר"ג. ואיכא למידק על מ"ש רבינו וכן בחבית של סתם יינם
 מאי וכן השתא חבית של יי"ג מותר ע"י הולכת דמי אותה חבית לים המלח כ"ש סתם
 יינם. ויש לומר דלאו לגופיה אצטריך אלא לגלויי ארישא דבחבית של יי"ג ממש מיירי
 א"נ אתא לאשמועינן דאפילו בסתם יינם צריך להוליך דמי אותה חבית לים המלח:

ה. אבל לא בכל שהוא, והוא מתוס' על המשנה בשם ר"ת, וכ"כ הרא"ש והר"ן ועוד.

ו. פירוש אבל בהנאה יש לו תקנה שימכור כולו לעכו"ם ומשליך דמי האיסור שבו לים
 כמבואר ש"ך ס"ק ז'. אבל ביין נסך גמור שנתערב אין לו תקנה דהכל נאסר בהנאה
 ואם נתערב סתם יינם של ישמעאלים או יין מגעם ביין כשר הרי זה בטל בששים ומותר
 הכל גם בשתיה. בן איש חי פ' בלק הלכה י"ב.

ז. כאן כתב מר"ן "לים המלח" ולא לים סתם וצ"ב דרק בפירות הצריכו לים המלח,
 כמבואר בסי' קל"ג סעיף א', ועיין בט"ז ס"ק א' שם.

ומש"כ משליכו לים המלח, ה"ה שורפו או קוברו וה"ה לנהר עמוק ובכל מקום שהוא
 אבוד, או ימכרנו לעכו"ם חוץ מדמי האיסור שבו שמשאיר אותו לעכו"ם, וכל זמן שלא
 הוליך הנאת האיסור לים המלח כולו אסור בהנאה, אם לא שאין באיסור ממשות כגון שנתן
 יין בקנקנים של עכו"ם הכל מותר בהנאה שאין כאן דמי איסור. ש"ך ס"ק ח', ט', י'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

בשתייה ומותרים בהנאה ויוליך דמי אותה חבית ^ה לים המלח כשימכור הכל לעכו"ם, וכן הדין בחבית של סתם יינם.

הגה: מה שהחבית יין נסך אוסרת כל החביות שנתערבה בהן היינו דוקא בחביות גדולות שחשובות ואינן בטילות אבל אם הם קטנות ואינם חשובות חד בתרי בטיל כמו בשאר איסורים.

הגה: אפי' בגדולות אם נפלה אחת מהתערובת של החביות לים או נשרפה, האחרות מותרות כמו בשאר איסורים ^ט.

הגה: וי"א דכל סתם יינם בזמן הזה בטל בששים ^ז, וכן נוהגין להקל. ובמקום שנתערב ע"י ניצוק חבור כמו בסי' קכ"ו אין היין העליון מועיל ליין התחתון לבטל האיסור.

עין משפט ד. הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ב

חֲמִשָּׁה בְּאֶזְן. וְאֵלוֹ הֵן. מִי שֶׁנִּפְגַּם סְחוּם אֶזְנוֹ כְּדִי
שֶׁתְּחַגֵּר הַצֶּפֶרֶן בַּפֶּגֶם. אֲבָל הָעוֹר הַמְּקַף לְסְחוּם הָאֶזְן
אֵין בּוֹ מוּם בֵּין נֶקֶב בֵּין נֶסֶדֶק:

ה. ודאי שאם נתערב גוף האיסור כמו ודאי יינם ביין שלנו לא מהני הולכת הנאה לים המלח ולא מכירה לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו כמבואר בטור וב"י. ש"ך ס"ק י"א. וכשמוכר לעכו"ם חוץ מדמי חבית אחת שאינו לוקח עליה דמים הכל מותר מיד וא"צ שוב הולכה לים המלח. ש"ך ס"ק י"ב.

ט. ועיין בסי' ק"י סעיף ז'.

י. וא"צ הולכת הנאה לים המלח או למוכרו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו, כ"כ הב"ח, אבל הש"ך חוכך בזה להחמיר שמה שבטל בזה"ז ומותר אפי' בשתייה היינו משום הפסד אבל איך יהנה לכתחילה מהאיסור של יין נסך שנפל לשם אלא מוליך הנאה לים ואח"כ מותר בשתייה. ש"ך ס"ק ט"ו.

דף לז:

עין משפט א.

הרמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א ה"י

הַמְקַדֵּישׁ בְּעֵלֶת מוֹם לְמִזְבֵּחַ - אֵף עַל פִּי שְׁלוֹקָה הֵרִי זֹו
 נִתְקַדְּשָׁה וְתִפְדָּה בְּעֶרְךָ הִכְהֵן וְתִצָּא לְחֻלִּין וַיָּבִיא בְדַמְיָהּ
 קָרְבָן. וְכֵן הֵדִין בְּבַהֲמַת קִדְשִׁים שֶׁנֶּפֶל בָּהּ מוֹם. וּמִצֹּת
 עֲשֵׂה הִיא לְפָדוֹת קִדְשִׁים שֶׁנּוֹלַד בָּהֶן מוֹם וַיֵּצְאוּ לְחֻלִּין
 וַיֵּאָכְלוּ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יב-טו) 'רַק בְּכָל אֹתוֹת נִפְשֶׁךָ
 תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בְשָׂר'. מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁהַכֹּתוּב מְדַבֵּר
 בְּפִסּוּלֵי הַמְקַדְּשִׁין שֶׁיִּפְדּוּ. וְכִבֵּר בְּאַרְנוֹ בְּעֶרְכִין שֶׁזֶּה
 שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז-יא) 'וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא
 יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָן לָהּ' שֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּבַעֲלֵי מוֹמִין
 שֶׁנֶּפְדּוּ:

כ. כסף משנה: המקדיש בעל מום למזבח וכו'. בפרק קמא דתמורה (דף ה') המקדיש
 בעלי מומין לגבי מזבח אע"פ שהוא בלא תעשה מה שעשה עשוי. ומה שכתב ותפדה
 בערך הכהן ותצא לחולין ויביא בדמיה קרבן. בסוף תמורה תניא (דף ל"ב) אם כל בהמה
 טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך אותה
 בבעלי מומין שיפדו הכתוב מדבר וכתב שם רש"י דע"כ בקדשי מזבח מיירי. ומה שכתב
 וכן הדין בבהמת קדשים שנפל בה מום. שם אמרינן לר' יוחנן דהאי ברייתא כוותיה דאותה
 למעוטי בעל מום מעיקרו שאינו בכלל העמדה והערכה לדברי הכל וקשה היכי רבינו לא
 מפליג ביניהם ואפשר שרבינו פסק כלוי דאמר התם הכל היו בכלל העמדה והערכה ואפילו
 בעל מום ואע"ג דאקשינן ללוי והכתיב אותה ואסיקנא בקשיא אשכחן דמסיק בקשיא
 והלכתא כוותיה וכיון דלוי קשיש מרבי יוחנן פסק רבינו כוותיה ועי"ל דכרבי יוחנן פסק
 רבינו דע"כ לא אמר ר' יוחנן אותה למעוטי בעל מום מעיקרו אלא לומר דבעל מום מעיקרו
 אפילו אם מת נפדה דלא בעינן בהו והעמיד אבל בכשהוא חי לדברי הכל נפדה הוא בערך
 הכהן וזה עיקר שהרי כן כתב רבינו בסמוך גבי מה בין בעלת מום קבוע לבעלת מום עובר:
 ומצות עשה היא לפדות קדשים שנולד בהם מום וכו'. בפ"ב דבכורות (דף ט"ו ע"א): וכבר
 ביארנו בערכין פ"ה שזה שנאמר וכו'. בסוף תמורה דף ל"ג ע"א ובריש פרק על אלו מומין
 ל"ז ע"ב:

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ה הי"א

הַמְקַדֵּישׁ בְּהֵמָה תְּמִימָה לַמִּזְבֵּחַ לְ וְנִפְלָ בָּהּ מוּם וְנִפְסְלָהּ
הָרִי זֶה נִעְרַכְתָּ וְנִפְדִּיתָ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (ויקרא כז-יא) 'וְאִם
כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַה'
וְהָעֶמִיד אֶת הַבְּהֵמָה וְגו'. וַיָּבִיא בְּדַמֶּיהָ קָרְבָּן אַחֵר
כְּמוֹתָהּ:

עין משפט ב. הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ב

חֲמִשָּׁה בְּאֲזָן. וְאֵלוּ הֵן. מִי שֶׁנִּפְגַּם סְחוּם אֲזָנוֹ כְּדִי
שֶׁתַּחְגֹּר הַצֶּפֶרֶן בַּפָּגָם. אֲבָל הָעוֹר הַמְקַרֵּף לְסְחוּם הָאֲזָן
אֵין בּוֹ מוּם בֵּין נֶקֶב בֵּין נִסְדֵּק:

עין משפט ג. הרמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ז ה"ג

מִי שֶׁנִּסְדֵּק סְחוּם אֲזָנוֹ בְּכָל שֶׁהוּא אָף עַל פִּי שֶׁלֹּא חָסַר.
מִי שֶׁנֶּקֶב סְחוּם אֲזָנוֹ כְּכַרְשִׁינָה בֵּין נֶקֶב עַגְל בֵּין נֶקֶב

ל. כסף משנה: המקדיש בהמה תמימה למזבח וכו'. בסוף תמורה (דף ל"ב) ובר"פ על
אלו מומין תניא אם בבהמה הטמאה וכו' הרי בהמה טמאה אמור הא מה אני מקיים
כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה וכו' (הוי אומר) בבעלי מומין שנפדו:

מ. כסף משנה: (א-ג) כל המומין הפוסלין כו' וזהו פרטן: חמשה באוזן ואלו הם מי
שנפגם סחוס אזנו וכו'. בריש פרק על אלו מומין שוחטין את הבכור (דף ל"ז) נפגמה
אזנו מן החסחוס אבל לא מן העור נסדקה אף על פי שלא חסרה ניקבה מלא כרשינה או
שיבשה אי זו היא יבשה כל שתנקב ואינה מוציאה טיפת דם ופירש רש"י סחוס תנוך האוזן
וכו' אבל לא מן העור דהדרא בריא ולא הוי מומא ויהא עור היינו אליה רכה של אוזן.
פגימה אינה בלא חסרון אבל סדק משמע נמי בלא חסרון ובגמרא וכמה שיעור פגימה כדי
שתחגור בה צפורן. ומה שכתב מי שהיתה אזנו כפולה לשתים וכו'. משנה שם (מ':) און
הגדי שהיתה כפולה אמרו חכמים בזמן שהוא עצם אחד מום ואם אינו עצם אחד אינו מום
ופירש רש"י שהיתה כפולה שיש לו שתי אזנים מצד אחד און בתוך און. בזמן שהיא עצם
אחד שאין להם אלא תנוך א' שנכפל התנוך העליון לתוכו ונתחבר למטה הרי זה מום ואם

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

אָרְךָ אִם מְצַטְרֵף לְכַרְשִׁינָה הֲרִי זֶה מוּם. מִי שְׂיִבְשָׁה אָזְנוֹ
כְּדִי שְׂתַנְּקֵב וְלֹא תוֹצִיא דָם. מִי שְׂהִיְתָה אָזְנוֹ כְּפוּלָה
לְשֵׁתִים. אֶפְלוּ הַגְּדִי שְׂדָרְךָ אָזְנָיו לְהִיּוֹתָן נוֹטוֹת וְכְפוּלוֹת
וּבְלִבָּד שְׂיִהְיוּ לוֹ שְׁנֵי סְחוּסִין. אָבֵל אִם אֵין לָהּ אֶלָּא
סְחוּס אֶחָד וַהֲרִי הוּא כְּגוֹף אֶחָד שְׂנִכְפָּל כְּפֶשֶׁר:

עין משפט ה.

הרמב"ם הל' עבדים פ"ג ה"ט

פִּיצַד רוֹצֵעִין. • מְבִיאוּ לְבֵית דֵּין שֶׁל שְׁלֹשָׁה וְאוֹמְרֵי דְבָרָיו
לְפָנֵיהֶם וּמְגִישׁוּ לְסוֹף שֵׁשׁ אֶל הַדֹּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה

אינו עצם אחד שהתנוכים מובדלים למעלה אינו מום וטעמא לא איתפרש לי עכ"ל ורבינו
נראה שגורס בהיפך וכתב סמ"ג דהכי גריס בתוספתא והיא הגירסא הנכונה שנימוקה עמה:
ג. כסף משנה: מביאו לב"ד של ג'. במכילתא והגישו אדוניו אל האלהים אצל הדיינים
שימלך במוכריו. ומ"ש לסוף שש. יתבאר בסמוך: ומ"ש אל הדלת או אל המזוזה
כשהם עומדים בבניין. יתבאר בסמוך. ומ"ש בין דלת ומזוזה של אדון וכו': ונוקב את אזנו
הימנית. במכילתא ובפ"ק דקידושין (דף ט"ו) נאמר כאן אזן ונאמר להלן אזן מה להלן
בימין אף כאן בימין. ומ"ש בגופה של אזן. פירוש בתנוך ולא בבשר וזה מחלוקת בפ"ק
דקידושין ופסק כחכמים. ומ"ש במרצע של מתכת. פירוש בכל דבר שהוא של מתכת ובפ"ק
דקידושין (דף כ"א ע"ב) אמרינן דאיכא מאן דאמר דבכל דבר שהוא נוקב רוצעין ורבי סבר
דדוקא בדבר של מתכת ומשום דכתב קרא ולקחת דהיינו כלל במרצע פרט באזנו ובדלת
חזר וכלל אנו דנין כעין הפרט מה הפרט של מתכת אף כל של מתכת אף אם אינו מרצע
וידוע דהלכה כרבי מחבירו ובמכילתא סתם כרבי: עד שיגיע לדלת וכו'. פ"ק דקידושין
(דף כ"ב) ת"ר אילו נאמר אזנו בדלת הייתי אומר וכו' ירצענה לאזן מאבראי ויניחנה על
הדלת וידקור כנגד אזנו בדלת ת"ל באזנו ובדלת הא כיצד דוקר והולך עד שמגיע אצל
דלת ובמכילתא ונתת באזנו ובדלת בדלת אתה נותן אבל אי אתה נותן במזוזה או יעבור
באזנו ובדלת תלמוד לומר ורצע אדוניו את אזנו באזנו אתה מעביר ואי אתה מעביר בדלת:
ולא נאמר מזוזה אלא שיהיה עומד וכו': ומה מזוזה כשהיא עומדת וכו'. בפירקא קמא
דקידושין שם שומע אני בין עקורה בין שאינה עקורה תלמוד לומר מזוזה מה מזוזה מעומד
כלומר דבלאו הכי לא מיקרי מזוזה אף דלת נמי מעומד: האדון הוא שרוצע וכו'. במכילתא
ורצע אדוניו למה נאמר לפי שמצינו בכ"מ ששלוחו של אדם כמותו אבל כאן הוא ולא
שלוחו: ואין רוצעין שני עבדים וכו'. פירקא קמא דסוטה עלה ח':

כְּשֶׁהֵן עוֹמְדִין בְּבִנְיָן. בֵּין דָּלַת וּמְזוּזָה שֶׁל אֲדוּן בֵּין שֶׁל כָּל אָדָם. וְנוֹקֵב אֶת אֲזָנוֹ הַיְמָנִית בְּגוֹפָהּ שֶׁל אֲזָן בְּמִרְצֵעַ שֶׁל מַתְכֶת עַד שֶׁיִּגִיעַ לְדָלַת שְׁנַאֲמַר (דברים טו-יז) 'וְנִתְּתָ בְּאֲזָנוֹ וּבְדָלַת'. וְלֹא נֶאֱמַר (שמות כא-ו) 'מְזוּזָה' אֲלֵא שֶׁיְהִיָּה עוֹמֵד בֵּין אֲצֵל דָּלַת בֵּין אֲצֵל מְזוּזָה. וּמָה מְזוּזָה כְּשֶׁהִיא עוֹמֶדֶת אַף דָּלַת כְּשֶׁהִיא עוֹמֶדֶת. אָבֵל הִרְצִיעָה בְּדָלַת אַף עַל פִּי שֶׁאִין שָׁם מְזוּזָה. הָאֲדוּן הוּא שְׁרוּצֵעַ בְּעֶצְמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמות כא-ו) 'וְרָצַע אֲדָנָיו' לֹא בָנוּ וְלֹא שְׁלוּחוֹ וְלֹא שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. וְאִין רוֹצְעִין שְׁנֵי עֲבָדִים כְּאֶחָד שֶׁאִין עוֹשִׂין מִצּוֹת חֻבֵּילוֹת חֻבֵּילוֹת:

עין משפט ו. הרמב"ם הל' עבדים פ"ג ה"ח

עָבֵד עֲבָרִי כִּהֵן אֵינוֹ נִרְצָע • מִפְּנֵי שֶׁנֶּעֱשֶׂה בְּעַל מוֹם וְהָרִי הוּא אוֹמֵר (ויקרא כה-מא) 'וּשָׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ' לְחֻזְקָה שֶׁהָיָה בָּהּ. וְאֵינוֹ שָׁב לְשִׁרְרָה שֶׁהָיָה בָּהּ:

עין משפט ז. הרמב"ם הל' טומאת מת פ"ג ה"ב

וְאֵלוֹ מְטֻמְאִין בְּמִגַּע וּבְמִשָּׂא • וְאִין מְטֻמְאִין בְּאֵהֶל. אֵיבָר מִן הַחַי שֶׁחָסַר בְּשָׂרוֹ וְאִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרוּכָה. וְאֵיבָר מִן

ס. כסף משנה: עבד עברי כהן אינו נרצע וכו'. ברייתא שם (דף כ"א) ופרק על אלו מומין (דף ל"ז): ואינו שב לשררה שהיה בה. פלוגתא דר' מ' ור' יהודה במכות סוף פרק אלו הן הגולין (דף י"ג) ופסק כרבי יהודה:

ע. כסף משנה: ואלו מטמאים במגע ובמשא וכו'. (עיין בפנים). כך היא הנוסחא הנכונה בדברי רבינו וכן מצאתיה בספר מוגה ודינים אלו מדתנן בפ"ב דאהלות אלו מטמאין במגע ובמשא ואינם מטמאים באהל אבר מן המת ואבר מן החי שאין עליהם בשר כראוי

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הַמֵּת שֶׁחָסַר בְּשָׂרוֹ אוֹ עֲצָמוֹ וְלֹא נִשְׁאַר בְּשָׂר כְּדֵי
 לְהַעֲלוֹת אַרוּכָה אוֹ שֶׁחָסַר הָעֲצָם אִף עַל פִּי שֵׁשׁ עָלָיו
 בְּשָׂר כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אַרוּכָה. וְהַשְּׂדֵרָה שֶׁחָסְרָה וְאֵין בָּהּ
 רִבְעַ עֲצָמוֹת. וְהַגְּלִגְלֵת שֶׁחָסְרָה וְאֵין בָּהּ רִבְעַ עֲצָמוֹת.
 וְעֲצָם אֶפְלוֹ כְּשֶׁעוֹרָה. וְאַרְץ הָעֶכּוֹ"ם. וּבֵית הַפָּרֶס. הַכֹּל
 שֶׁבַע:

עין משפט ז.ט. הרמב"ם הל' טומאת מת פי"ד ה"ב

חֲלוֹן הַנֶּעֱשֶׂה שְׁלֹא בְיַד אָדָם כְּגוֹן שֶׁחָרְרוּהוּ מֵיָם אוֹ
 שָׂרְצִים אוֹ שֶׁאֶכְלָתוּ מְלַחַת אוֹ שֶׁהָיָה חֲלוֹן פְּקוּק וְנִטְל

ובפ"ק דכלים (משנה ה') גבי אדם תנן פירש ממנו אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל שיעור הבשר כדי לעלות ארוכה ובפ"ו דעדיות תנן אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל חסר הבשר טמא חסר העצם טהור ופירש ה"ר עובדיה אם חסר מהבשר שהיה עליו ונשאר בו בשר שראוי שיעלה ארוכה מטמא משום אבר אבל אם חסר כל שהוא מהעצם שבאבר אינו מטמא משום אבר אבל טמא משום בשר וזהו באבר מן המת דאילו באבר מן החי אם חסר מהעצם כל שהוא טהור לגמרי כמו שנתבאר בפרק שקודם זה שאם חסר כל שהוא מהעצם אף על פי שכל הבשר קיים טהור לגמרי מפני שבשר הפורש מן החי טהור אבל אם חסר מבשרו אם נשאר מן הבשר כדי להעלות ארוכה מטמא במגע ובמשא ובאהל ואם לאו מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל. ובדין אבר מן המת נתבאר שאם לא חסר העצם וחסר מהבשר אם הנשאר אין בו כדי להעלות ארוכה הרי הוא כשאר עצמות שהם מטמאים במגע ובמשא ואינם מטמאים באהל. ודין אבר מן המת שחסר העצם ונשאר בו בשר שאין בו כזית אבל יש בו כדי להעלות ארוכה שהוא מטמא במגע ובמשא נתבאר ממה שפירשנו במשנה דחסר העצם טהור משום אבר אבל מטמא משום בשר ודין הבשר הוא שאם אין בו כזית אם יש בו להעלות ארוכה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל כמו שנתבאר במשנה פרק קמא דכלים שכתבתי בסמוך. כך צריך לפרש כפי נוסחא זו שמצאתי:

כסף משנה: חלון הנעשה שלא בידי אדם וכו'. בפרק י"ג דאהלות. ומה שכתב והוא כראש גדול של אדם. בפרק י"ז דכלים. ומה שכתב או שהיה חלון פקוק ונטל הפקק או שהיתה בו זכוכית ונשברה. תוספתא דאהלות פרק י"ד. ומה שכתב והוא שלא חשב עליו לתשיש וכו'. בפרק י"ג דאהלות:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הַפֶּקֶק אוֹ שֶׁהִיְתָה בוֹ זְכוּכִית וְנִשְׁבְּרָה שְׁעוֹרוֹ מְלֵא אֲגָרוֹף
וְהוּא כְּרֹאשׁ גָּדוֹל שֶׁל אָדָם. וְהוּא שָׁלֵא חָשַׁב עָלָיו
לְתַשְׁמִישׁ אֲבָל אִם חָשַׁב עָלָיו לְתַשְׁמִישׁ שְׁעוֹרוֹ בְּפוֹתַח
טַפַּח. חָשַׁב עָלָיו לְמֵאוֹר שְׁעוֹרוֹ בְּפוֹנְדִיּוֹן שֶׁהִמְחִשְׁבָה
כָּאֵן כְּמַעֲשֵׂה:

עין משפט י. הרמב"ם הל' טומאת מת פי"ד ה"א

אֵין טְמֵאָה נִכְנָסֶת לְאֵהֶל * וְלֹא יוֹצְאָה מִמֶּנּוּ בְּפָחוֹת
מִטַּפַּח עַל טַפַּח. כִּיצַד. חֲלוֹן שְׂבִיב בַּיִת לְבַיִת אוֹ שְׂבִיב
בַּיִת לְעֵלְיָה. אִם יֵשׁ בוֹ טַפַּח עַל טַפַּח מְרַבֵּעַ וְהִיְתָה
טְמֵאָה בְּאֶחָד מֵהֵן הַבַּיִת הַשְּׁנַיִ טָמֵא. אֵין בְּחֲלוֹן פּוֹתַח
טַפַּח אֵין הַטְּמֵאָה יוֹצְאָה מִמֶּנּוּ וְלֹא נִכְנָסֶת לְאֵהֶל הַשְּׁנַיִ.
בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּחֲלוֹן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הָאָדָם
לְתַשְׁמִישׁ. אֲבָל חֲלוֹן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הָאָדָם לְאוֹרָה כְּדִי
שִׁיכָּנֵס מִמֶּנּוּ הָאוֹר שְׁעוֹרוֹ כְּפוֹנְדִיּוֹן וְהַטְּמֵאָה יוֹצְאָה
מִמֶּנּוּ. כִּיצַד. הִיְתָה טְמֵאָה בְּבַיִת וּבֵא אָדָם וְנִסְמַךְ לְחֲלוֹן
זֶה שֶׁל מֵאוֹר אוֹ שֶׁהִנִּיחַ בוֹ כְּלִי אוֹ שֶׁהֶאֱהִיל עָלָיו אֵהֶל
בְּצַד הַכֶּתֶל נְטָמָא כָּל שֶׁבֵּאֵהֶל שֶׁהַטְּמֵאָה יוֹצְאָה לוֹ.

צ. כסף משנה: אין טומאה נכנסת לאהל וכו' בד"א בחלון שעשה אותו האדם לתשמיש
וכו'. בפרק י"ג דאהלות. ומה שכתב שיעורו כפונדיון. לשון המשנה שיעורו מלא מקדח
גדול של לשכה ובפי"ז דכלים תנן דהיינו כפונדיון האיטלקי. ומ"ש וחלון העשוי לאורה
הוא שאין עליו תקרה וכו'. זה הוא פי' רבינו במה ששנינו בפרק י"ג חלון שהוא לאויר
שיעורו מלא מקדח:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

וְחֵלוֹן הָעֶשׂוּי לְאוֹרָה הוּא שְׂאִין עָלָיו תְּקָרָה אֵלָּא גְלוּי
הוּא לְשֵׁמֶשׁ: